

slachtoffer*in*beeld
jaarverslag 2009

Tekst Slachtoffer in Beeld

Vormgeving carta communicatie & grafisch ontwerp

Druk ZuidamUithof

Fotografie www.iStockfoto.com, Fleur Wiersma (pag. 5)

© SIB, juni 2010

De personen op de foto's zijn modellen.

Inhoud

Voorwoord 4

1	Slachtoffer-dadergesprekken	7
	Activiteiten 2009	7
	Onderzoek	9
	Communicatie	11

i	Interview	
	“Zelf de regie pakken, dat vond ik belangrijk!”	12

2	Cursussen en Vernieuwing	15
	Puinruimen	15
	Exodus	15
	Wie is de VOS?	16
	EMMA	16

i	Interview	
	“Je moet gewoon het boek afsluiten, echt afsluiten.”	18

3	Organisatie	21
	Bemiddelaars	21
	Toezicht en advies	22
	Implementatie cliëntregistratiesysteem SibiS	22

4	Cijfers	25
	Slachtoffer-dadergesprekken	25
	Leerstraffen	28

Voorwoord

Sinds 2007 biedt Slachtoffer in Beeld (SiB) landelijk actief de mogelijkheid van een slachtoffer-dadergesprek voor slachtoffers en daders. Na twee jaar van intensieve werkzaamheden op het gebied van implementatie en verankering, is in 2009 hard gewerkt aan verdere professionalisering.

Deze professionalisering heeft bijvoorbeeld vorm gekregen in verschillende handleidingen en een handboek. Hierin worden instructies en protocollen beschreven. Naast deze kwaliteitsborging liepen in 2009 drie onderzoeken. Het onderzoek 'Voor- en nametingen', dat in 2008 is opgestart, is in 2009 voortvarend voortgezet. In 2009 zijn ook twee nieuwe onderzoeken opgestart. De cliëntgegevens van SiB worden geanalyseerd om te kijken welke factoren invloed hebben op de keuze voor het soort bemiddeling. En in samenwerking met Slachtofferhulp Nederland wordt onderzocht welk moment geschikt is om een slachtoffer-dadergesprek aan te bieden aan slachtoffers. In 2010 worden de drie onderzoeken afgerond. De uitkomsten geven SiB interessante en effectieve informatie die we zullen aanwenden om de dienst die we leveren aan slachtoffer en dader te optimaliseren.

Op het gebied van voorlichting lag in 2009 de nadruk op het vergroten van aanmeldingen aan slachtofferzijde. Uit de cijfers blijkt dat het percentage aanmeldingen aan daderzijde veel groter is dan aan slachtofferzijde. Hoewel we ervan uit kunnen gaan dat die verhouding nooit helemaal in balans zal zijn, worden de inspanningen om de mogelijkheid van slachtoffer-dadergesprekken onder de aandacht van slachtoffers te brengen, voortgezet.

Een belangrijk uitgangspunt voor SiB is de plaats van slachtoffer-dadergesprekken in relatie tot het strafproces. SiB hecht eraan dat de slachtoffer-dadergesprekken naast het

strafproces gepositioneerd blijven. Daardoor kunnen de gesprekken geen vervanging zijn voor de straf die de dader opgelegd krijgt.

In 2009 bleek het ook tijd om nieuwe activiteiten te ontplooiën. In samenwerking met onder andere Reclassering Nederland werd gekeken of slachtoffer-dadergesprekken met volwassen daders ook succesvol kunnen zijn. En er zijn voortrajecten ontwikkeld voor jonge daders. Tijdens een voortraject worden jonge daders voorbereid op een gesprek, mede door het vergroten van het sociale en empathisch vermogen.

Helaas hebben we in 2009 ook teleurstellingen moeten verwerken. Na hard werken om de leerstraffen te behouden, heeft SiB helaas moeten besluiten geen verdere stappen te zetten naar de erkenningscommissie. Dit omdat naar verwachting de officiële erkenning van de leerstraffen niet haalbaar zou zijn. Natuurlijk gaat onze expertise op het gebied van empathie, morele ontwikkeling en gedragsverandering bij criminele jongeren niet verloren. Dit blijft van grote waarde bij de uitvoering van de andere activiteiten die SiB ontplooit.

Juni 2010

Slachtoffer in Beeld

Drs. J. Smit

Directeur

Slachtoffer-dadergesprekken

1

Sinds 2007 biedt Slachtoffer in Beeld (SiB) landelijk slachtoffer-dadergesprekken aan. Na twee jaar werken aan implementatie en verankering van de gesprekken is in 2009 hard gewerkt aan kwaliteitsverbetering van de activiteiten van SiB, bijvoorbeeld door het doen van onderzoek. Ook zijn activiteiten uitgebreid. Zo is de doelgroep van slachtoffer-dadergesprekken uitgebreid naar volwassen daders. Verder kunnen jonge daders sinds 2009 worden voorbereid op een slachtoffer-dadergesprek door deel te nemen aan een voortraject.

Activiteiten 2009

Aanbod voor volwassen daders

Vanuit bemiddelaars kwamen signalen dat ook bij volwassen daders behoefte bestaat om in contact te treden met hun slachtoffer. Daarom is SiB in 2009 gestart met het aanbieden van slachtoffer-dadergesprekken aan deze groep. Er is een pilot gestart bij Reclassering Nederland waarin reclasseringswerkers uit de regio Utrecht-Arnhem verdachten en daders kunnen aanmelden bij SiB. Het management en alle reclasseringswerkers in de betreffende regio zijn geïnformeerd over de pilot. In opdracht van Reclassering Nederland doet het Verwey-Jonker instituut onderzoek naar deze pilot. Op basis van de resultaten wordt bepaald of de samenwerking tussen Reclassering Nederland en SiB op dit gebied wordt voortgezet.

Verder maakt SiB deel uit van de werkgroep 'TBS en Slachtoffers'. Hierbij zet SiB haar expertise vooral in bij het onderdeel TBS-klinieken en slachtoffer-dadergesprekken. Tot slot vonden er verkennende gesprekken plaats met onder andere de Dienst Justitiële Inrichtingen,

Dader: "Ik heb de pijn gezien
die ik heb veroorzaakt."

Daders nemen meestal deel aan een slachtoffer-dadergesprek om:

- excuses aan te bieden;
- te vertellen hoe zij tot hun daad zijn gekomen;
- te vertellen hoe zij van plan zijn hun leven te beteren;
- verantwoordelijkheid te nemen;
- angst voor een toevallige ontmoeting weg te nemen.

de reclasseringsafdeling van het Leger des Heils, de penitentiaire inrichtingen en met verschillende denominaties van geestelijke verzorgers werkzaam binnen deze inrichtingen. In 2010 wordt verder gekeken hoe vorm gegeven kan worden aan slachtoffer-dadergesprekken met volwassen daders.

Pilot 'Voortraject jeugdige daders'

SiB is in 2009 gestart met de pilot 'Voortraject jeugdige daders'. In dit project worden jonge daders die willen deelnemen aan een slachtoffer-dadergesprek in een extra voortraject voorbereid op zo'n gesprek. Bijvoorbeeld omdat deze daders onvoldoende (empathische of communicatieve / sociale) vaardigheden bezitten, nog niet voldoende intrinsiek gemotiveerd zijn, onvoldoende weten wat een bemiddelingstraject inhoudt of moeite hebben te overzien wat het betekent om betrokken te zijn bij een bemiddelingstraject en wat de gevolgen ervan kunnen zijn. Het voortraject heeft als doel deze jongeren bewuster te maken van de gevolgen van hun daden voor het slachtoffer, de situatie te bezien vanuit het perspectief van het slachtoffer en te oefenen met sociale en empathische vaardigheden. Na voorbereidende werkzaamheden heeft SiB in de tweede helft van 2009 verschillende voortrajecten aangeboden. De grote meerderheid van deze voortrajecten is goed afgerond: de trainer gaf positief advies om een bemiddeling aan te gaan. In een enkel geval is het voortraject voortijdig beëindigd, bijvoorbeeld omdat de dader niet voldoende gemotiveerd bleek.

De voortrajecten zijn positief geëvalueerd, ook de reactie van de deelnemers was zeer goed. Vooral de oefeningen waarbij zij in het perspectief van de slachtoffers werden geplaatst droeg bij aan vergroting van hun inzicht. Hoewel de signalen uit de evaluatie gunstig zijn, is het te vroeg om inhoudelijk conclusies te trekken. Om dat goed te kunnen doen, moeten meer voortrajecten uitgevoerd worden. In 2010 wordt het project voortgezet.

Onderzoek

Onderzoek op initiatief van SiB

Invloed van deelname aan slachtoffer-dadergesprekken

In 2009 is SiB gestart met het afnemen van voor- en nametingen onder slachtoffers en daders. Onderzocht wordt bij slachtoffers en daders wat de invloed is van deelname aan een slachtoffer-dadergesprek. Ook zijn bij de nametingen enkele vragen gesteld die betrekking hebben op de tevredenheid van slachtoffers en daders over het proces. Het onderzoek wordt in 2010 afgerond. Hierna vindt, gezien de wetenschappelijke relevantie, een themabijeenkomst plaats over de uitkomsten van het onderzoek.

Analyse cliëntregistratiebestanden

SiB is in 2009 gestart met het analyseren van de cliëntregistratiebestanden van SiB over de periode 2007 tot en met 2009. De analyse van deze bestanden moet uitwijzen welke factoren het resultaat (poging, gesprek, pendel briefwisseling, Echt Recht bijeenkomst) van de bemiddeling beïnvloeden. In 2010 wordt het onderzoek afgerond.

Onderzoek in samenwerking met Slachtofferhulp Nederland

Omdat het aantal aanmeldingen van slachtofferzijde minder groot is dan verwacht, is SiB eind 2009 gestart met een pilotonderzoek bij Slachtofferhulp Nederland. Doel van deze pilot is om te onderzoeken of het moment rond de rechtszitting een geschikt moment is om slachtoffers te informeren over de mogelijkheid van een slachtoffer-dadergesprek.

Het onderzoek houdt in dat de medewerkers bij Slachtofferhulp die concrete taken hebben rond de strafzitting een instructie krijgen van SiB om gedurende vijf maanden bij elk slachtoffer dat zij ondersteunen de mogelijkheid van een slachtoffer-dadergesprek voor te stellen. Naast deze instructie zullen in drie regio's van Slachtofferhulp Nederland deze medewerkers gecoacht worden door SiB bij het informeren van slachtoffers over een slachtoffer-dadergesprek.

Slachtoffer: “Ik voelde na het gesprek dat ik niet meer bang hoef te zijn voor de daders. Daardoor ben ik erg opgelucht!”

Slachtoffer: “De dader heeft een gezicht gekregen.”

Later wordt bekeken of deze werkwijze leidt tot een toename van het aantal meldingen door slachtoffers. Deze pilot loopt door tot mei 2010.

Medewerking aan onderzoek van derden

SiB heeft in 2009 haar medewerking verleend aan verschillende onderzoeken van derden. Bijvoorbeeld aan een onderzoek dat is uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut bij de Justitiële Jeugdinstelling Teylingereind. Uit dit onderzoek blijkt onder meer dat herstelgericht werken, zoals wordt aangeboden in Teylingereind, een positief effect heeft op de jeugdige daders en de cultuur binnen de instelling.

Ook heeft SiB een bijdrage geleverd aan het onderzoeksvoorstel ‘victims and restorative justice’ van het European Forum for Restorative Justice en Slachtofferhulp Nederland.

Slachtoffer in Beeld (SiB) vormt een brug tussen slachtoffers en daders.

Dit doen we op verschillende manieren:

- slachtoffer-dadergesprek: slachtoffer en dader gaan met elkaar in gesprek;
- briefwisseling: dader en/of slachtoffer schrijft een brief, deze wordt indien gewenst beantwoord;
- pendelbemiddeling: de bemiddelaar brengt mondeling boodschappen over tussen slachtoffer en dader;
- Echt Recht bijeenkomst: de sociale kringen van slachtoffer en dader worden betrokken bij een groepsgesprek.

In de meeste gevallen vindt een slachtoffer-dadergesprek plaats. Een bemiddelaar van SiB begeleidt het proces en neemt in alle gevallen een neutrale positie in.

Communicatie

In 2009 is door SiB veel energie gestoken in communicatie met netwerkpartners om hen te enthousiasmeren voor slachtoffer-dadergesprekken. Dit gebeurt zowel op eigen initiatief als op verzoek van derden.

Er heeft een groot aantal voorlichtingsbijeenkomsten plaatsgevonden bij onze netwerkpartners: Raad voor de Kinderbescherming, (Jeugd)Reclassering en Slachtofferhulp Nederland. In het bijzonder is bij Slachtofferhulp Nederland geïnvesteerd in de toename van aanmeldingen van slachtofferzijde. Naast voorlichting is met dit doel cursusmateriaal ontwikkeld voor de basistraining. Hiermee worden nieuwe vrijwilligers bewust gemaakt van het belang om slachtoffers te informeren over slachtoffer-dadergesprekken.

Om tijdens de voorlichtingsbijeenkomsten het werk van SiB te illustreren zijn in 2009 drie voorlichtingsfilmpjes ontwikkeld.

Naast voorlichting heeft SiB andere middelen ingezet om zich te profileren, bijvoorbeeld met de folder 'Praten met de media'. Deze is verspreid onder de bemiddelaars, zij kunnen deze folder uitreiken aan slachtoffers en daders. Om relaties van SiB te informeren, is het jaarverslag 2008 en de externe nieuwsbrief verspreid en zijn verschillende artikelen gepubliceerd.

Tot slot werd SiB ook benaderd door netwerkpartners, bijvoorbeeld voor bijdragen in nieuwsbrieven en hebben media als NRC Handelsblad, BNR nieuwsradio en RTL4 SiB positief voor het voetlicht gebracht.

Slachtoffers nemen meestal deel aan een slachtoffer-dadergesprek om:

- vragen te stellen, zoals: 'Waarom ik?' 'Hoe ben je precies mijn huis binnengekomen?';
- gevolgen van het delict te vertellen;
- excuses te vragen;
- uit de slachtofferrol te stappen;
- beeld van de dader bij te stellen, te normaliseren.

S

Dick (52 jaar) heeft jarenlang gewerkt als reclasseringswerker, met veel plezier. Hij gaat uit van het goede van de mens en streeft er altijd naar een dader weer succesvol te laten deelnemen aan de maatschappij.

“Zelf de regie pakken, dat vond ik belangrijk!”

Aan het begin van Dick's loopbaan bij Reclassering Nederland, werd hij tijdens een avondje uit zelf slachtoffer van mishandeling. Op straat, uit het niets. Een dronkaard. “Ik schrok een hele tijd enorm als ik voetstappen achter me hoorde. Waarom zou er niet weer een willekeurige gek op mijn pad komen?”

Dick wilde ondanks zijn nare ervaring toch bij de reclassering werken. “Dat vond ik ontzettend leuk werk, het lag me wel. Maar in de situatie waarin ik me toen bevond, kon ik het niet. Ook door je omgeving word je als slachtoffer benaderd, ik wilde uit die rol stappen en niet blijven hangen in het gevoel van ‘wat ben ik toch zielig’. Ik wilde het een plaats geven, af van dat onzekere gevoel. Zelf de regie pakken, dat vond ik belangrijk!”

In die tijd bestond SiB nog niet. “Er was sowieso niets voor slachtoffers, en zeker geen organisaties die gesprekken organiseerden tussen slachtoffer en dader. Ik moest alles op eigen houtje regelen.” Met zijn stagebegeleider van de reclassering organiseerde hij een gesprek met zijn dader, samen hebben ze het gesprek voorbereid. Dick heeft het gesprek wel alleen gevoerd.

“Tijdens het gesprek heb ik echt mijn hart kunnen luchten. Ik heb de dader verteld wat voor gevolgen het allemaal voor mij had, en dat ik hem daar verantwoordelijk voor achtte. Welke straf hij kreeg, maakte mij niet eens zoveel uit. Als ik hem maar kon vertellen wat het met mij gedaan had. Ook wilde ik van hem horen hoe hij erover dacht, ik wilde hem vragen stellen, als: waarom moest je mij hebben? De dader heeft me uitgelegd hoe hij tot zijn daad was gekomen; dat dit hem ook was overkomen en dat hij er zelf enorm van

was geschrokken. Hij had oprecht heel veel spijt en vond ook dat hij daar straf voor verdiend had. Hij heeft zijn excuses aangeboden en ik geloofde hem.”

Dick was erg blij dat hij het initiatief tot het gesprek had genomen, voor beide partijen had het een positief effect. “Het is goed geweest dat we dit gesprek hebben gevoerd, ook voor hem als dader. Fysiek kun je niet altijd iets herstellen, maar emotioneel wel. Dat gesprek voelde voor mij echt als een morele overwinning; het had een louterend, heilzaam effect. Het belangrijkste was dat ik niet in een hoekje ben blijven zitten, ik heb er iets constructiefs mee gedaan. Zo heb ik mijn zelfrespect herwonnen. Later hoorde ik dat de dader het gesprek ook als heel indringend had ervaren. Hij stond veel bewuster in het leven en hij heeft zijn drankprobleem met succes aangepakt!”

Tijdens zijn werk bij de reclassering heeft Dick, bij gebrek aan een organisatie als SiB, zelf bemiddelingsgesprekken tussen slachtoffers en daders georganiseerd. “Wanneer ik het gevoel had dat een dader oprecht spijt had, heb ik een slachtoffer-dadergesprek geïnitieerd. Ook heb ik in die tijd mijn collega’s aangespoord hetzelfde te doen. In die tijd was niet iedereen daar voor in. Reclasseringswerkers stonden pal voor hun mensen, behartigden de belangen van de dader. Dat gold ook voor mij, ik was jong, idealistisch, wilde mensen helpen, verbeteren. Slachtoffers waren toen nog niet zo in beeld. Maar ik vond zo’n gesprek in het belang van de dader én in het belang van het slachtoffer. Het hoorde ook bij de maatschappelijke context van die tijd. Gelukkig lijkt het accent nu wat te verschuiven.

Ik ben blij dat er nu wel een organisatie als SiB bestaat en dat er afspraken zijn met bijvoorbeeld de reclassering. Toch zou de reclassering nog meer moeten inzien dat het ook in het belang van de dader is om een gesprek met het slachtoffer aan te gaan. Niemand wil een ander iets aandoen, niemand wil dader zijn. Een gesprek met je slachtoffer is een zeer effectieve manier om schoon schip te maken en je vizier op de toekomst te richten.”

Cursussen en Vernieuwing

In 2009 heeft SiB een aantal cursussen met succes gecontinueerd, bijvoorbeeld Puinruimen. Helaas zal in 2010 de leerstraf 'Slachtoffer in Beeld' niet meer worden gegeven door SiB, met als gevolg een herschikking in de organisatie (zie organogram op pagina 22).

Puinruimen

In PI Nieuwegein wordt de cursus Puinruimen aan gedetineerden aangeboden. Deze cursus bestaat uit negen bijeenkomsten waarin deelnemers aan de slag gaan met thema's als: gevolgen van criminaliteit, schuld, toekomst en herstel. Twee bijeenkomsten worden door SiB ingevuld. Tijdens deze bijeenkomsten staat het thema slachtoffers centraal. Deze cursus vond in 2009 drie keer plaats. Ook heeft SiB twee van dit soort bijeenkomsten verzorgd voor moslimgedetineerden uit de gespreksgroep van de Imam. Ook hier is het thema slachtoffers succesvol behandeld. Wegens het succes van de cursus Puinruimen, wordt onderzocht of deze cursus landelijk kan worden uitgerold.

Exodus

Exodushuizen bieden opvang en begeleiding aan ex-gedetineerden, zodat zij gemakkelijker een succesvolle start kunnen maken in de maatschappij. SiB heeft in 2009

Dader: " De gevolgen van de inbraak komen bij mij meer binnen nu ik het van mijn slachtoffer gehoord heb."

verschillende trainingen verzorgd voor begeleiders van bewoners van het Exodushuis in Utrecht. Zo kon SiB deze begeleiders handvatten geven om het thema 'slachtoffers' bij bewoners bespreekbaar te maken. In 2010 vinden deze trainingen plaats in Exodushuizen in Alkmaar en Rotterdam.

Wie is de VOS?

Om een bijdrage te leveren aan thema's als jeugdcriminaliteit, veiligheid en sociale cohesie werkt SiB samen met de Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld (LSTZG). Het project *Wie is de VOS (Veiligste Op School)?* is het resultaat van deze samenwerking. Doel van dit project is om samen met scholen voor voortgezet onderwijs te zoeken naar oplossingen die bijdragen aan een veilige en prettige school, buurt en samenleving. Leerlingen van zes scholen bedenken in competitie met elkaar een plan om de school veiliger te maken. In 2009 heeft SiB voorbereidende werkzaamheden verricht, zoals het ontwikkelen van gastlessen. In 2010 vindt de competitie plaats.

Dit project wordt financieel mogelijk gemaakt door Stichting Kinderpostzegels Nederland.

Dader: "Ik voel me opgelucht dat ik heb kunnen praten over wat ik heb misdaan."

EMMA

SiB heeft in 2009 veel werk verzet om de leerstraf 'Slachtoffer in Beeld' om te zetten in een gedragsinterventie. In samenwerking met onder andere de Raad voor de Kinderbescherming is onderzocht hoe deze EMMA-gedragsinterventie¹ succesvol voorgelegd kon worden aan de Erkenningscommissie Gedragsinterventies. Helaas heeft SiB moeten besluiten hier niet mee verder te gaan. Naar verwachting zou officiële erkenning

¹ EMMA= EMpathie MAatregel Adolescenten.

van EMMA niet haalbaar zijn. Dit omdat er nog te weinig theorie voorhanden is op grond waarvan aannemelijk gemaakt kan worden dat EMMA bijdraagt aan het verminderen van recidive bij de beoogde doelgroep.

SiB heeft de lopende cursussen die in 2009 aangevraagd zijn, uitgevoerd en daarna de werkzaamheden op dit vlak afgebouwd. Daarmee houdt de afdeling Cursussen & Vernieuwing met ingang van 2010 op te bestaan. De door SiB opgebouwde expertise op het gebied van empathie, morele ontwikkeling en gedragsverandering gaat niet verloren, maar zal ingezet blijven worden bij de uitvoering van andere activiteiten.

Slachtoffer: “Nu ik meer weet over de achtergrond van de dader en het ontstaan van het delict, kan ik de gebeurtenis beter plaatsen.”

S

Jasmine (17 jaar) heeft van vier oudere dames geld gestolen.

“Je moet gewoon het boek afsluiten, echt afsluiten.”

“Ik heb heel veel spijt van wat ik heb gedaan. Die mensen hebben mij niets aangedaan, waarom ik hen dan wel? Dat zijn dingen die mij diep hebben geraakt.”

Jasmine kreeg straf opgelegd, zes maanden begeleiding door Jeugdreclassering. Toen een begeleider van de Raad voor de Kinderbescherming aan haar vertelde over de mogelijkheid in gesprek te gaan met haar slachtoffers, vond ze dat direct een goed idee.

“Drie van mijn slachtoffers waren bereid met mij in gesprek te gaan. Ik vond het moeilijk. Maar een zitting doormaken en bestraft worden, daarmee is het niet klaar. Die dames hebben wel te maken met de gevolgen van mijn daad. Ik had het gevoel dat ik iets met hen goed te maken had.”

Tijdens een voortraject heeft Jasmine zich voorbereid op het gesprek met haar slachtoffers. Tijdens zo'n voortraject voeren daders verschillende opdrachten uit, bijvoorbeeld de oefening 'De omgekeerde wereld' waarin de dader zich verplaatst in het eigen slachtoffer. Ook heeft Jasmine twee filmpjes bekeken: 'Confronting Evil' waarin een slachtoffer met zijn dader in gesprek is en een slachtofferportret waarin een vrouw vertelt over een inbraak bij haar thuis.

“Het was voor mij echt een verrassing wat er zou gaan gebeuren tijdens het gesprek, ik vond dat heel spannend. Ik twijfelde ook wel, daar zit je dan tegenover drie oude dametjes. Ik had angst voor hun reactie, misschien zouden ze wel boos worden. Door

daar tijdens het voortraject over te praten, is die angst weggenomen, ik wist nu beter wat ik kon verwachten.

De twee filmpjes waren erg confronterend. Ik zag nu zo concreet wat slachtoffers voelen, wat gevolgen voor hén zijn. Zo had ik dat nooit bekeken. Ook de oefening waarbij ik me moest verplaatsen in mijn slachtoffer maakte dit heel goed duidelijk. Het was wel pijnlijk, om te bedenken wat je fout hebt gedaan. Naar aanleiding van de film en de oefeningen hebben we veel gepraat. Zo heb ik geleerd mijn gevoelens onder woorden te brengen, goed te formuleren wat ik fout had gedaan, wat de gevolgen voor mijn slachtoffers waren en wat ik kon zeggen en doen om het enigszins goed te maken.

Daarom was dat voortraject voor mij zo'n goede voorbereiding. In het begin vond ik het moeilijk om te praten over de dingen die ik had misdaan. Maar door dat toch te doen, kon ik me uiten, en heb ik de dingen goed op een rij kunnen zetten. Ik heb geleerd dat je gewoon open moet zijn over dingen die je hebt gedaan. Als ik geen voortraject had gedaan, was het gesprek minder goed verlopen."

Tijdens een slachtoffer-dadergesprek is de bemiddelaar neutraal. Beide partijen mogen, als ze dat willen, steunfiguren meenemen. Jasmine heeft iemand van de Jeugdreclassering meegevraagd.

"De bemiddelaar leidde het gesprek en hield zich met mij én de drie dames bezig. Mijn begeleider van Jeugdreclassering was er echt alleen voor mij. Het voelde goed dat er iemand achter me stond. Het gesprek ging goed, we hebben normaal een gesprek

S

kunnen voeren zonder ruzie te maken. Ze hadden vragen als: 'Waarom heb je het gedaan?', 'Waarom bij mij?' en 'Heb ik jou ooit iets aangedaan?'. Ik heb hun vragen uitgebreid beantwoord. Ook heb ik mijn excuses aangeboden. Deze dames wonen in een verzorgingstehuis, daar lopen per dag heel veel mensen in en uit. Dan moet je wel vertrouwen in mensen hebben. Ik ben blij dat ik ze heb kunnen geruststellen en hun vertrouwen in de mens heb kunnen herstellen. Na afloop van het gesprek, liep ik met een tevreden gevoel weg."

Jasmine is erg blij dat ze het gesprek met haar slachtoffers is aangegaan.

"Als je iets hebt misdaan is het goed mee te doen aan een slachtoffer-dadergesprek. Je kunt echt iets terug doen voor je slachtoffers. Je kunt wegrennen, maar het blijft je achtervolgen. Ik ben blij dat ik het heb gedaan. Ik heb mijn straf gekregen en ik ben het gesprek aangegaan. Ik heb mijn lesje geleerd, voor mij is het boek nu gesloten."

Het gaat goed met Jasmine. Ze zit nog in het begeleidingstraject, maar ze zet ook haar opleiding voort. Momenteel loopt ze stage, en misschien komt haar droom ooit wel uit: verloskundige worden.

In verband met privacy is de naam van de dader in dit interview fictief

Organisatie

In verband met het vervallen van de afdeling Cursussen & Vernieuwing heeft in 2009 binnen SiB een herschikking plaatsgevonden van taken. Deze wordt in het nieuwe organogram inzichtelijk (zie pagina 22).

Bemiddelaars

Op het hoofdkantoor wordt centraal het primaire proces van bemiddelen aangestuurd. Het bemiddelingswerk wordt verzorgd door circa veertig bemiddelaars, deze zijn werkzaam in het hele land. SiB heeft de werkgebieden van de arrondissementsparketten geclusterd in zeven regio's. In elke regio zijn een bemiddelaar met coördinerende taken en een groep freelance bemiddelaars werkzaam. De bemiddelaars met coördinerende taken hebben een aantal taken naast hun bemiddelingsactiviteiten. Zij worden betrokken bij het ontwikkelen van beleid, verzorgen regionale voorlichting aan netwerkpartners, organiseren intervisie-bijeenkomsten in de regio en hebben taken bij het inwerken van nieuwe bemiddelaars. Zo wordt het project slachtoffer-dadergesprekken stevig in deze regio's verankerd.

Kwaliteitsborging

Omdat er voor het vak 'bemiddelaar bij Slachtoffer in Beeld' geen passende opleiding bestaat, heeft SiB zelf een opleidingstraject ontworpen. Op basis van een 'methodisch inhoudelijk ideaalplaatje' zijn deskundigheidsbijeenkomsten voor nieuwe medewerkers ontwikkeld en zijn de functie-eisen en het functieprofiel van 'bemiddelaar' aangescherpt. Om de kwaliteit van de activiteiten te borgen, ontwikkelde SiB in 2009 verschillende instructies en protocollen, deze zijn in een handboek en handleiding gebundeld. Tenslotte organiseerde SiB voor de bemiddelaars in elke regio circa vijf intervisiebijeenkomsten.

Toezicht en advies

Om organisatorisch de werkzaamheden in goede banen te leiden maakt SiB, naast de gebruikelijke organen als de Raad van Toezicht² en de Raad van Advies³, gebruik van de expertise van de Consultatiegroep⁴ en Monitorgroep⁵. De Consultatiegroep komt op verzoek van SiB ad hoc bijeen en brengt met name advies uit dat betrekking heeft op de onderzoeken die plaatsvinden op initiatief van SiB. Met de Monitorgroep bespreekt SiB de algemene voortgang van het project slachtoffer-dadergesprekken.

Implementatie cliëntregistratiesysteem SibiS

In 2009 is het nieuwe cliëntregistratiesysteem SibiS in gebruik genomen. Het nieuwe cliëntregistratiesysteem biedt meer mogelijkheden om het bemiddelingsproces te monitoren. De koppeling van het cliëntregistratiesysteem aan onderzoeksgegevens stelt SiB ook in staat om waardevolle gegevens die belangrijk zijn voor de ontwikkeling van het aanbod van SiB, te verzamelen en te analyseren.

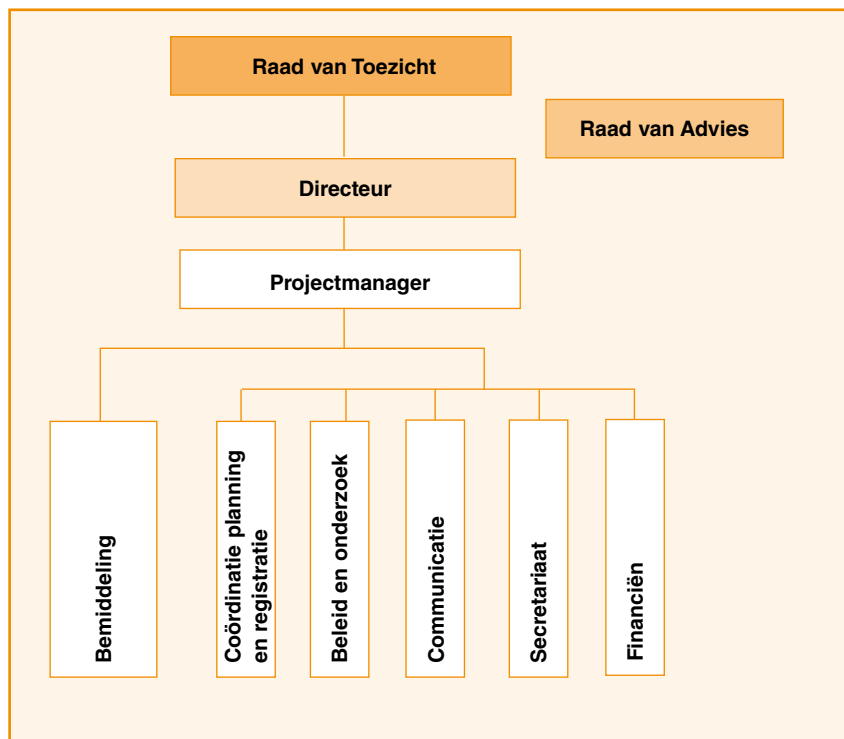
2 Leden Raad van Toezicht (2009): dhr. drs. J.H.H. Mans (voorzitter), dhr. prof. dr. W.H.G. Wolters, dhr. J.J. Stavast, dhr. drs. J. Post, mevr. H.L. Groen, dhr. mr. D.W. Steenhuis, dhr. mr. A. Wolfsen

3 Leden Raad van Advies (2009): dhr. prof. dr. I. Weijers (voorzitter), mevr. mr. J. Calkoen-Nauta, dhr. R. Nijhof, dhr. drs. F. Imkamp, dhr. prof. mr. dr. F.W. Winkel, mevr. mr. I. Mijnaerends, dhr. drs. L. Tigges

4 Deelnemers Consultatiegroep (2009): de heer dr. A. Pemberton, de heer prof. dr. I. Weijers en de heer L. Van Garsse.

5 Deelnemers Monitorgroep (2009): vertegenwoordigers van organisaties als Ministerie van Justitie, Parket Generaal, MO-groep, Raad voor de Kinderbescherming, Slachtofferhulp Nederland, Reclassering Nederland en SiB.

Organogram

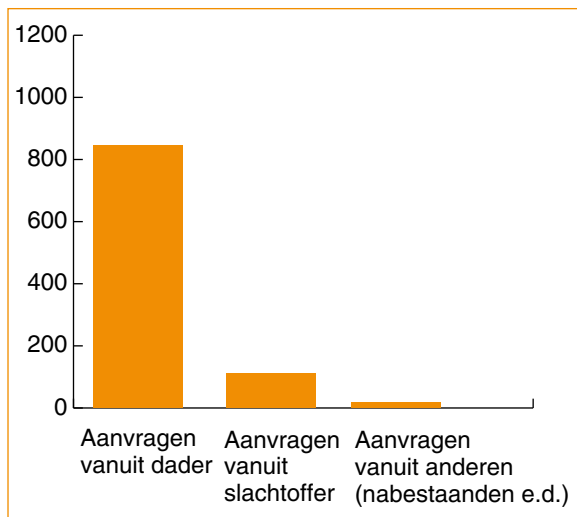
Cijfers

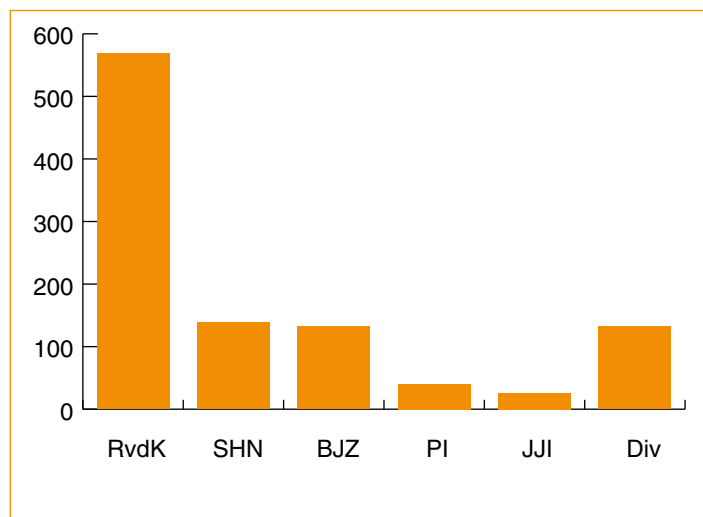
Slachtoffer-dadergesprekken

Het aantal meldingen voor slachtoffer-dadergesprekken lag in 2009 op ongeveer hetzelfde niveau als in 2008. Op het gebied van bemiddeling zijn 1003 zaken aangemeld, waarbij in 86% van de gevallen het initiatief vanuit de dader kwam. De meeste verwijzingen kwamen vanuit onze netwerkpartners: de Raad voor de Kinderbescherming, Slachtofferhulp Nederland en Bureau Jeugdzorg, gevolgd door de Penitentiaire Inrichtingen en de Justitiële Jeugdinrichtingen. Er zijn 1050 zaken afgesloten, waarvan 46% van de zaken heeft geleid tot bemiddeling. Dit percentage ligt hoger dan in 2008, toen lag dit percentage op 41%.

Aanvragen initiatiefnemer

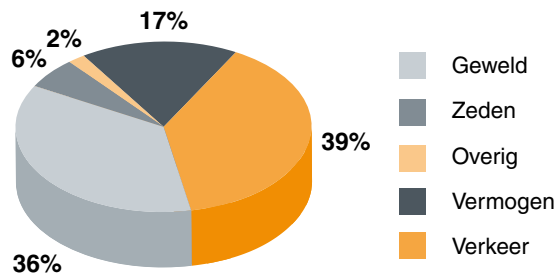

Aanmeldingen per ketenpartner

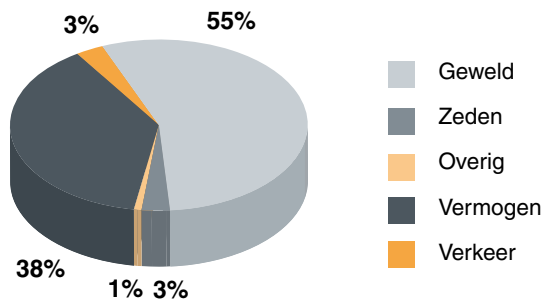

Soort delict

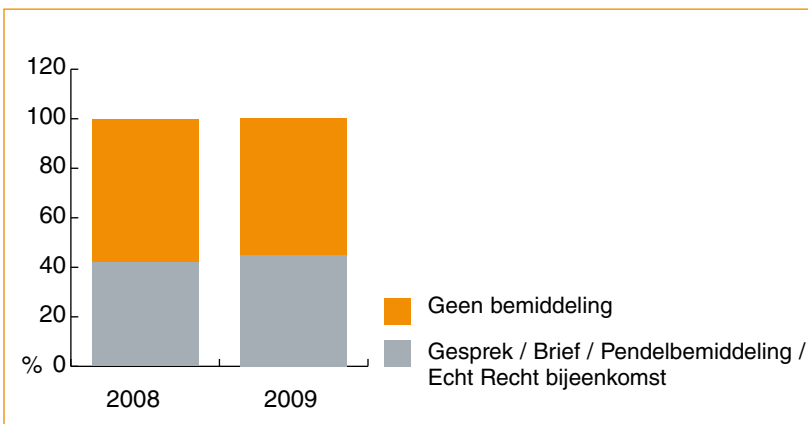
Aanmeldingen per delict vanuit slachtoffer

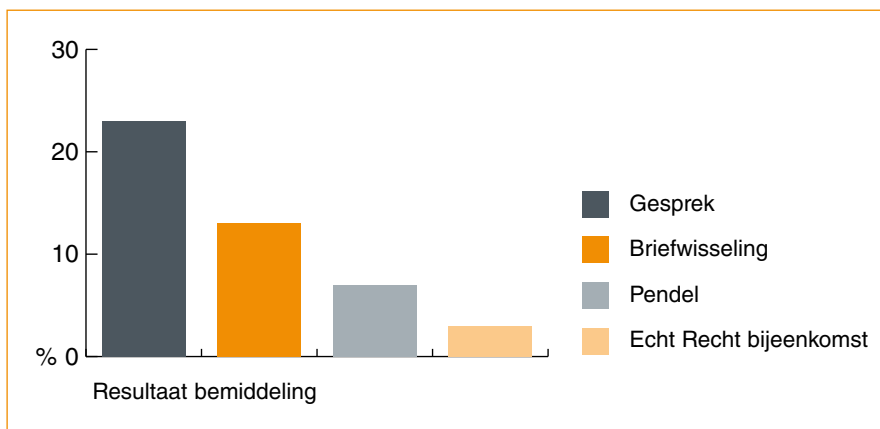
Aanmeldingen per delict vanuit dader

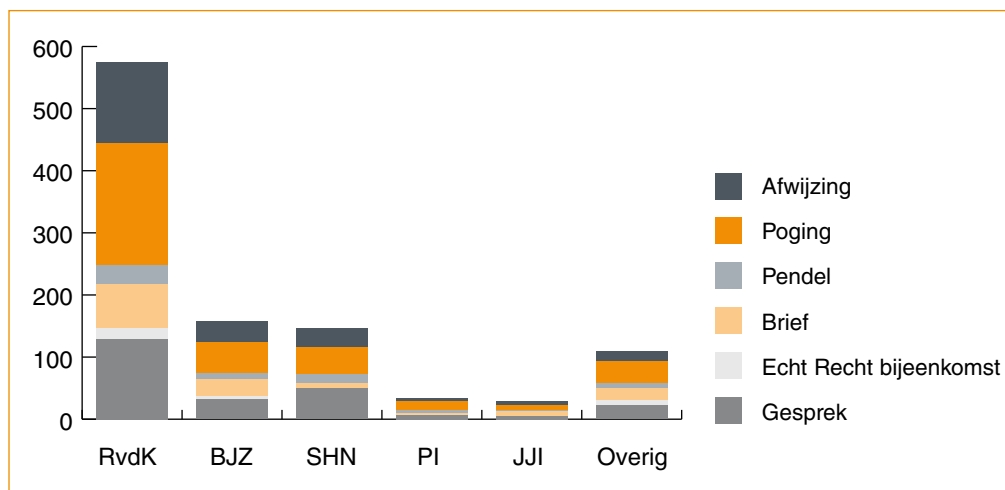
Geslaagde bemiddeling

Afgesloten zaken

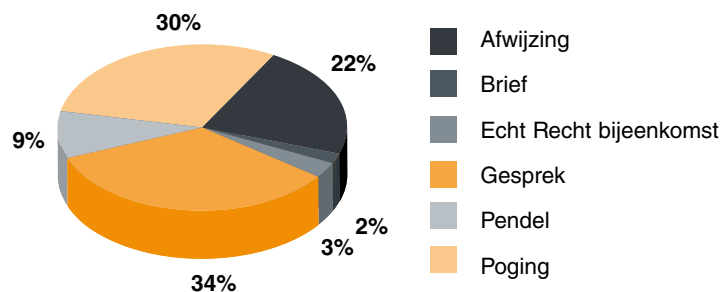

Resultaat bemiddeling per ketenpartner

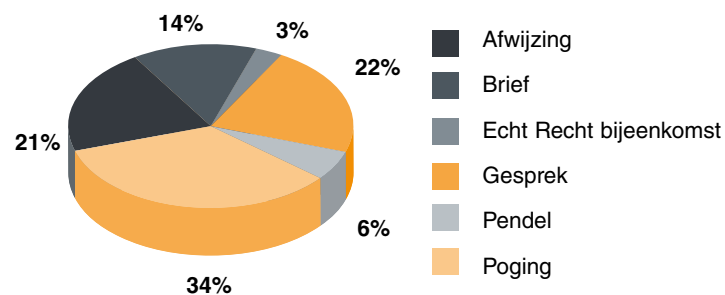

Resultaat bemiddeling, afhankelijk van initiatief bij slachtoffer versus dader

Resultaat bemiddeling, initiatief bij Slachtoffer

Resultaat bemiddeling, initiatief bij Dader

Leerstraffen

Op het gebied van de leerstraffen heeft SiB in 2009 voor 115 cursisten een cursus verzorgd. Daarvan volgden 46 cursisten de SiB-cursus individueel, 51 cursisten volgende de SiB-basiscursus van 25 uur en achttien cursisten volgden de SiB-pluscursus van 40 uur.